

Herinrichting Tankval

Toets Natuurbeschermingswet en Flora en Faunawet

Herinrichting Tankval

Toets Natuurbeschermingswet en Flora en Faunawet

Opdrachtgever:
NATUURMONUMENTEN

Samenstelling:
Cor ten Haaf

april 2014

Ten Haaf & Bakker
Scholeksterstraat 23
1873 HM Groet
072 5151467
info@tenhaafenbakker.nl

INHOUD

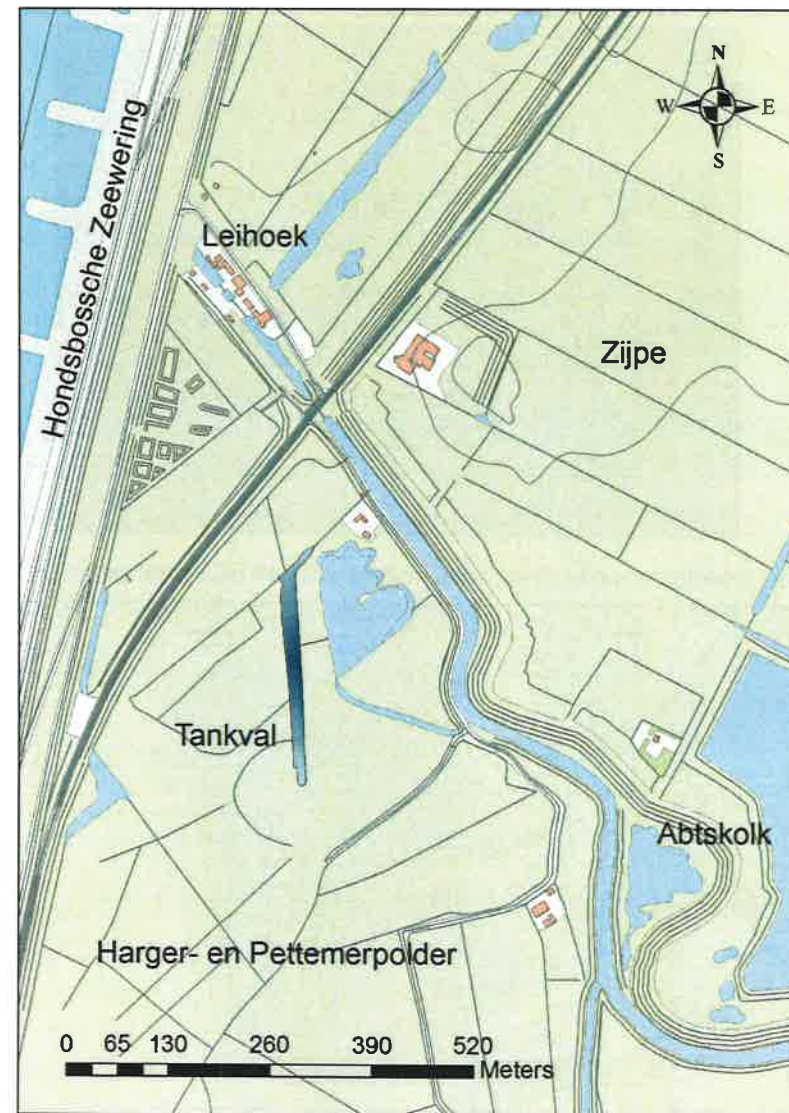
1.	Inleiding	1
2.	Natuurbeleid	2
3.	Gebiedsbeschrijving	4
4.	Beschrijving van de werkzaamheden	5
5.	Bronnen en onderzoeksaanpak	6
6.	Voortoets	6
6.1.	Te verwachten effecten op de instandhoudingsdoelen	9
6.2.	Conclusie voortoets	10
7.	Toetsing Flora en Faunawet	11
7.1.	Conclusie toetsing Flora en Faunawet	15
8.	Conclusies en aanbevelingen	15
	Literatuur	16

1. Inleiding

Natuurmonumenten heeft een groot deel van de Harger- en Pettemerpolder in eigendom en/of beheer. Binnen dit gebied ligt een restant van een tankval, die in de 2^e Wereldoorlog gegraven werd. Aanvankelijk liep de tankval door het hele westelijke deel van de polder, maar na de oorlog werd het grootste deel gedempt. Er zijn nu nog enkele restanten over, die vanuit cultuurhistorisch oogpunt waardevol worden geacht. Dit restant van de tankval bestaat uit een waterpartij met een lengte van circa 300 m. en een breedte van circa 20 m. De bodem van de tankval is verontreinigd met asbest, dat in de oeverzone aan de oppervlakte komt. Complete sanering van de vervuiling is niet mogelijk en daarom wil Natuurmonumenten de tankval partieel dempen, wat inhoudt dat bodem en oevers worden afgedekt met een laag grond van 1 meter dikte. Tegelijkertijd wil men het peil van de tankval verhogen. Hierdoor blijft de tankval als cultuurhistorisch element intact en blijft de oppervlakte open water (ongeveer) gelijk. Ook blijft op deze wijze het water als leefgebied voor planten en dieren behouden.

Een groot deel van de Harger- en Pettemerpolder, waaronder de tankval, is aangewezen als het Natura 2000 gebied 'Abtskolk en Putten'.

In deze quickscan beschrijven we de consequenties van de inrichting in relatie tot de Natuurbeschermingswet en de Flora en Faunawet.

Figuur 1. Overzichtskartaal

2. Natuurbeleid

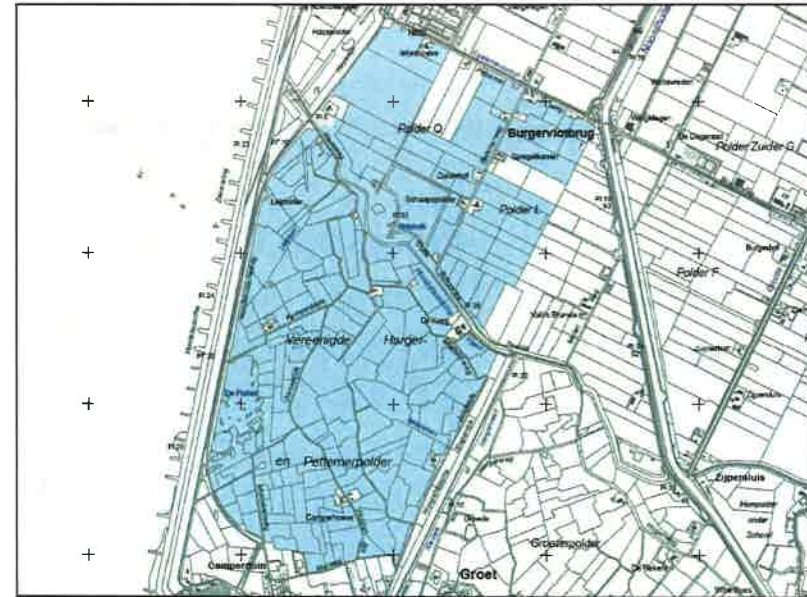
Natura 2000

Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie. Dit netwerk vormt de hoeksteen van het beleid van de EU voor behoud en herstel van biodiversiteit. Het Natura 2000 netwerk geeft naast bescherming van gebieden (habitats), ook bescherming aan planten- en diersoorten. Het netwerk omvat alle gebieden die zijn beschermd op grond van de Vogelrichtlijn uit 1979 en de Habitatrichtlijn van 1992.

De Abtskolk & Putten zijn op 17 februari 2010 door de rijksoverheid aangewezen als Natura-2000 gebied. Dat betekent dat de natuur in het gebied wordt beschermd.

Het gebied bestaat overwegend uit grasland en plassen en is ruim 600 hectare groot. Het is aangewezen als Natura 2000-gebied omdat het een leefgebied is van beschermde vogels, zoals de Dwerggans, die hier overwintert. De Dwerggans nam in aantal rond de jaren tachtig flink af en werd met uitsterven bedreigd. Door het leefgebied van deze en andere bedreigde vogels te beschermen, kunnen deze vogelsoorten in stand worden gehouden.

De Abtskolk & Putten als speciale beschermingszone voor de Dwerggans, in het kader van de Vogelrichtlijn. Verder worden ook de trekkende vogelsoorten Kolgans, Grauwe_gans en Smient beschermd.

Figuur 2.. Kaart N2000-gebied Abtskolk & De Putten, bron: Alterra Wageningen UR

De tankval vanuit het zuiden

Flora en Faunawet

De Flora- en faunawet uit 2002 is gericht op de bescherming van soorten óók buiten de aangewezen beschermingszones zoals Habitat- en Vogelrichtlijngebieden. Bij beschermde soorten gaat de wet uit van het uitgangspunt “nee, tenzij” (LNV,2005). Uitgangspunt is te toetsen of de voorgenomen activiteit géén negatief effect heeft op die beschermde soorten. Uit de praktijk blijkt dit in veel gevallen van toepassing te zijn. De wet heeft niet ten doel individuen van soorten te beschermen maar is gericht op het niet in gevaar brengen van het voortbestaan van de soort in ons land.

Binnen de wet is voorzien in een stelsel van verbodsbepalingen. Activiteiten die beschermde soorten verstoren zijn ontheffingsplichtig.

- a) Voor veel soorten geldt een vrijstelling zonder voorwaarden, bijvoorbeeld de meeste insecten.
- b) Voor algemeen beschermde soorten of soortgroepen geldt dat geen ontheffing nodig is als de activiteiten worden uitgevoerd volgens een gedragscode die de minister heeft goedgekeurd. Het betreft hier vrijwel alle inheemse broedvogels, diverse amfibieën en de meeste zoogdieren. Vrijstelling wordt alleen gegeven, indien men zich houdt aan de vigerende gedragscode. Een voorbeeld is het afzien van ruimtelijke ingrepen binnen het vogelbroedseizoen indien vogelwaarden in het geding zijn. Het toepassen van een gedragscode geldt ook voor soorten uit Bijlage 2 van de Flora en Faunawet. Zonder gedragscode dient een ontheffing te worden aangevraagd voor bijvoorbeeld de mogelijke aantasting van groeiplaatsen van een groot aantal vaatplanten waaronder alle inheemse orchideeën.
- c) In het geval dat er een strikte bescherming van toepassing is (“Bijlage 3 soorten”) kunnen verstorende activiteiten niet

plaatsvinden zonder ontheffing in het kader van de Flora en faunawet. Hieronder vallen verblijfplaatsen van vleermuizen (bijv. kraamkolonies), leefgebieden van de Duinhagedis, Waterspitsmuis etc.

Tot slot mag niet onvermeld, dat de Flora en faunawet via artikel 2 een zorgplicht kent, waarbij ervan wordt uitgegaan, dat een ieder zorgvuldig omgaat met elk in het wild levend dier en plant, ook de niet beschermde.

Ecologische Hoofd Structuur

De EHS is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland. De EHS levert, samen met het Natura 2000-netwerk, een bijdrage aan het behoud en de versterking van de biodiversiteit in Nederland. Gedeputeerde Staten zijn verantwoordelijk voor de realisatie van de EHS in Noord-Holland. Dit doen zij samen met natuur beherende organisaties, particulieren (waaronder agrariërs), gemeenten en waterschappen.

Voor elk gebied zijn EHS-doelen geformuleerd in de vorm van beheertypen, die we kunnen vertalen naar de leefgebieden voor Natura 2000-soorten. De realisatie van de EHS en de daarvoor beschikbare instrumenten en financiële middelen leveren een belangrijke bijdrage aan de bescherming van de Natura 2000-doelen.

De Harger- en Pettemerpolder is vrijwel geheel begrensd binnen de EHS, de tankval zelf is echter buiten deze begrenzing gehouden.

3. Gebiedsbeschrijving

De Harger- en Pettemerpolder is voor vogels en planten een waardevol gebied. Vooral de Dwerggans heeft baat bij de reliëfrijke agrarische percelen in het zuiden van het gebied. Het Engelse raaigras heeft een hoge voedingswaarde en de greppels bieden bescherming voor de vogels. De vogels foerageren soms ook op de meer zilte graslanden in het westen van de polder. Deze verschillende soorten grasland vormen een gevarieerd menu voor de vogels.

Het gebied is niet alleen waardevol voor vogels. Door de zoete- en zoute kwel die in het gebied aanwezig is vinden we ook bijzondere plantensoorten en vegetaties.

In de polder vindt deze bijzondere overgang over enkele honderden meters plaats. Dankzij deze overgang komt een soort zoals Dunstaart, die normaliter niet binnendijs voorkomt, in het gebied voor. De open gebieden die in de winter onder water staan bieden een uniek klimaat voor andere bijzondere soorten zoals Zilte Rus, Melkkruid, Kortarige zee kraal en zelfs de Rode lijstsoort Knolvossestaart. In de meer gesloten gebieden komen soorten als Aardbeiklaver en Moeraszoutgras voor. Langs de oostrand van de Putten gaan de zilte graslanden geleidelijk over in regulier grasland. Hier worden soorten gevonden die behoren tot het Zilver schoonverbond. Verder naar het oosten worden de graslanden agrarisch intensiever gebruikt en neemt de soortenrijkdom af, maar vinden we in de greppels Klimopwateranonkel.

Het water van de Putten is zowel voor vogels zoals de Lepelaar en de Smient, als voor planten zoals de zeer zeldzame Spiraalruppia belangrijk. De Spiraalruppia is in Nederland de meest bedreigde brakwaterplant en om die reden op de Rode Lijst geplaatst.

Door de ligging langs de Noord-Atlantische trekbaan en door de aanwezigheid van een grote en gemakkelijk bereikbare voedselbron is de polder ook voor trekvogels aantrekkelijk. Gangbare soorten zoals de Watersnip, Tureluur, Zilverplevier, Grutto en Kievit, maar ook zeldzame soorten zoals de Grauwe Franjepoot en IJslandse grutto worden vaak gezien. De nieuw aangelegde (schelpen) eilandjes in de Putten vormen een belangrijke slaapplek voor Grote Sterns.

De tankval ligt in het noordelijk deel van de Harger- en Pettemerpolder, vlakbij de oude Schoorlse Zeedijk, die de noordelijke begrenzing van de polder vormt.

Zilte graslanden in de Harger- en Pettemerpolder

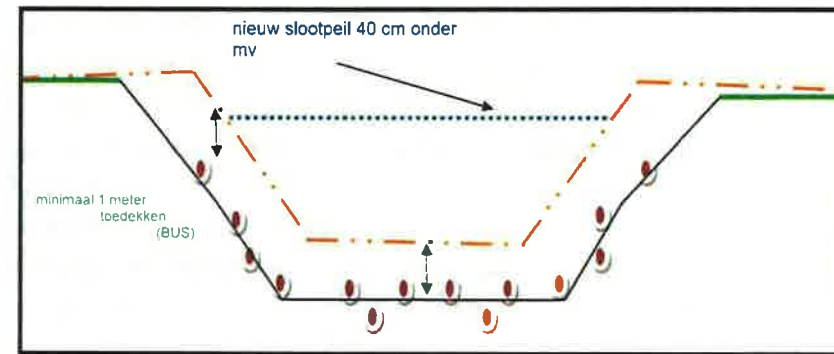
4. Beschrijving van de werkzaamheden

De tankval wordt 'partieel gedempt'. Hieronder verstaat men het inpakken van de taluds, door er een meter dikke laag grond op aan te brengen. Verder wordt ook de slootbodembodem afgedekt met een meter dikke laag grond. De bodem van de Harger- en Pettemerpolder bestaat uit kleigrond. Voor het partieel dempen zal ook klei worden gebruikt.

Door de tankval vervolgens in open verbinding te stellen met een plasje aan de oostzijde, kan het waterpeil 70 cm worden verhoogd. Hiertoe moet aan de noordzijde een waterkerende dam worden aangelegd. De waterdiepte is nu circa 1.00 m. en wordt na de inrichting circa 0.65 m. De vorm en oppervlakte van het water verandert nauwelijks.

De tankval en op de achtergrond het plasje met een hoger peil

Figuur 3. Principeprofiel 'partieel dempen' uit de inrichtingsschets (Groot, 2014)

De tankval en één van de oevers met asbesthoudend puin

5. Bronnen en onderzoeksaanpak

Voor het vaststellen van de bestaande en potentiële natuurwaarden van het onderzoeksgebied ten behoeve van deze toets is gebruik gemaakt van bestaande literatuur, onderzoeksgegevens van Natuurmonumenten, Waanemingen.nl, de Provincie Noord-Holland (PNI, 2000 en site provincie NH, 2009) en eigen veldonderzoek in juni-augustus 2103 (het laatste in het kader van het onderzoek voor Zwakke Schakels N-H).

De habitattoets start met de Voortoets waarin wordt bepaald welke de aard van de eventuele effecten van de ingrepen op en natuur zijn en welke vervolgttoets van toepassing is. Is er kans op significante negatieve effecten dan volgt een Passende Beoordeling, zo niet dan volstaat een Verslechteringstoets. In dit rapport beperken we ons tot de Voortoets, die zich richt op het toetsen van de instandhoudingdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Abtskolk & Putten. Toetsing in het kader van de Flora- en faunawet vindt aansluitend plaats.

6. Voortoets

De instandhoudingsdoelen van het Natura 2000 gebied Abtskolk & Putten hebben in de eerste plaats betrekking op de Dwerggans, en daarnaast op Kolgans, Grauwe gans en Smient.

Hieronder gaan we nader in op deze soorten en op het voorkomen in de Harger- en Pettemerpolder in het algemeen en in het bijzonder rond de tankval.

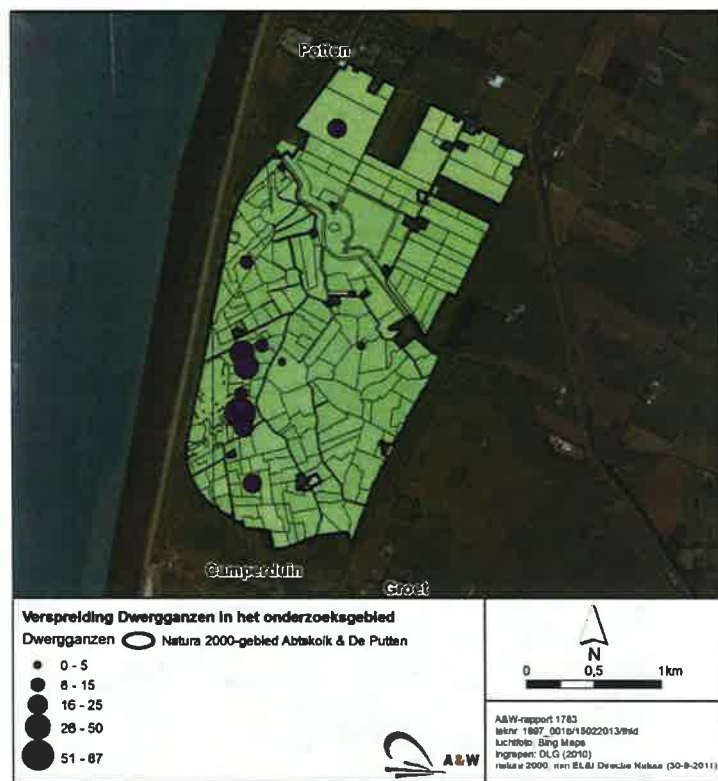

Dwerggans (vogelvisie.nl)

Dwerggans

Dwergganzen hebben wat het uiterlijk betreft veel weg van een kolgans, maar ze zijn duidelijk kleiner. Ze zijn ongeveer even groot als brandganzen. Het huidige voorkomen van de soort in Nederland is grotendeels terug te voeren op een Zweeds herintroductieproject. Van de hieruit ontstane populatie wordt doorgaans 80-100% in de winter in Nederland waargenomen. Er zijn 6 pleisterplaatsen, waarvan de Abtskolk & Putten tot de belangrijkste drie behoort. De Dwerggans is een planteneter, met een voorkeur voor reliëfrijk grasland.

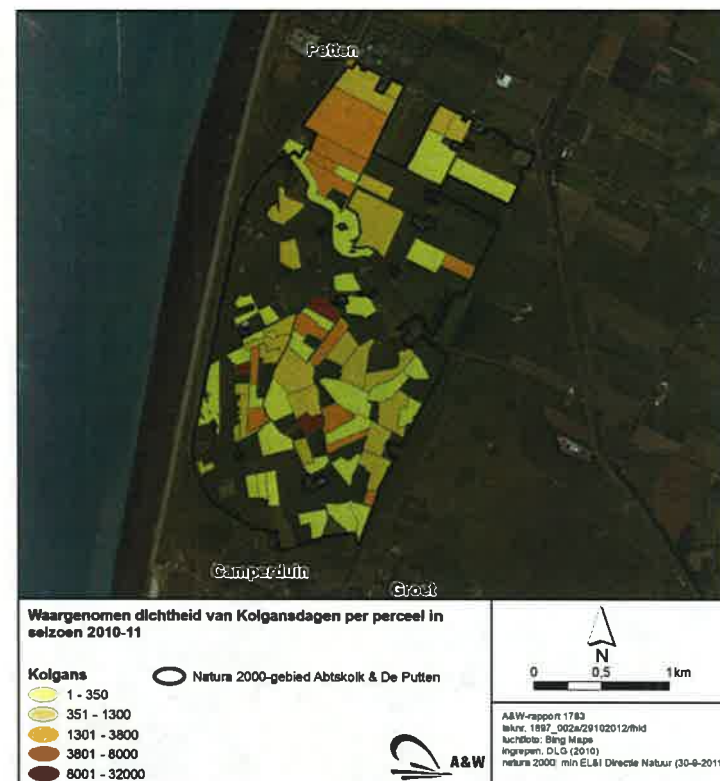
De eerste Dwergganzen arriveren eind september in ons land, de grootste aantallen zijn aanwezig tussen half oktober en half maart. Dwergganzen komen in het winterhalfjaar in de omgeving van het plangebied voor.

Figuur 4. Verspreiding van de Dwerggans in 2010-2011 (uit Bos et al. 2011), gebaseerd op tweewekelijkse tellingen.

Kolgans

Een groot deel (69%) van de Noordwest-Europese overwinteringspopulatie verblijft in Nederland, vooral in Friesland en het rivierengebied. De eerste Kolgans verschijnen in oktober en verdwijnen weer in maart. De grootste aantallen zijn aanwezig in de periode november-februari. Net als de Dwerggans is de Kolgans een planteneter. Ze komen vaak in gecombineerde groepen voor. Kolgans komen in het winterhalfjaar in het plangebied voor.

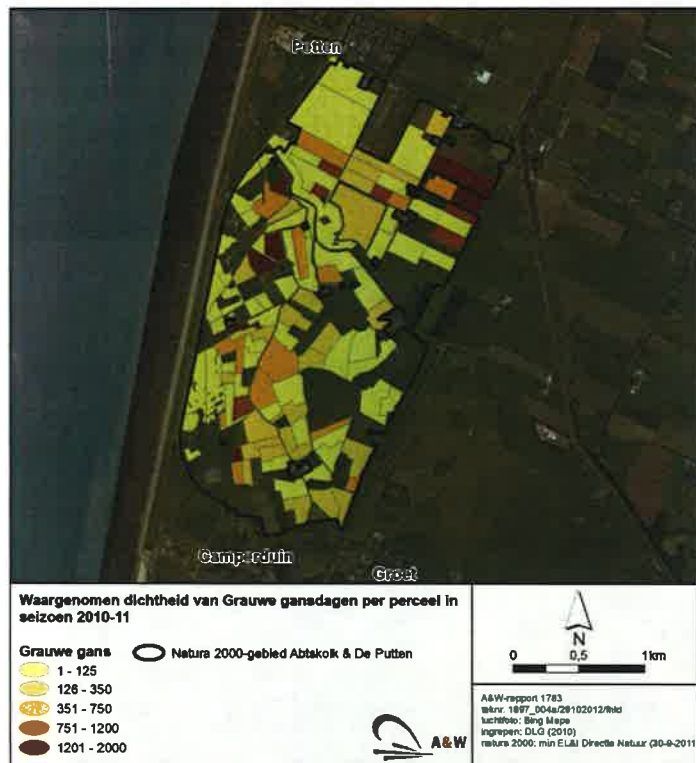

Figuur 5. Verspreiding van de Kolgans (dichtheid) in 2010-2011 (uit Bos et al. 2011). De dichtheid van vogeldagen is het gesommeerd aantal vogeldagen over een jaar gedeeld door het oppervlak.

Grauwe gans

De in Nederland overwinterende Grauwe gans is voornamelijk afkomstig uit Duitsland en Scandinavië. Ze arriveren vanaf september en vertrekken weer in februari-maart. Een deel van onze eigen broedpopulatie overwintert eveneens in Nederland. Grauwe gans eten het grootste deel van het jaar gras, maar ook op oogstresten van bieten en aardappelen.

Grauwe ganzen komen in het winterhalfjaar in het plangebied voor.

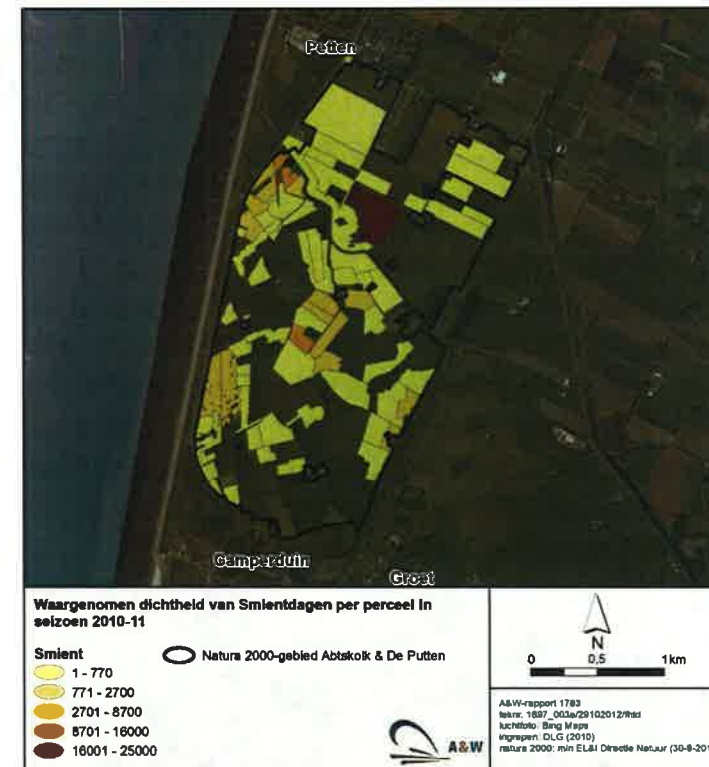

Figuur 6. Verspreiding van de Grauwe gans in 2010-2011 (uit Bos *et al.* 2011). De dichtheid van vogeldagen is het gesommeerd aantal vogeldagen over een jaar gedeeld door het oppervlak.

Smient

De Smient is een vrij kleine eendensoort die herkenbaar is aan een kastanjebruine kop met een goudgeel voorhoofd. In Nederland is de soort vooral in de winter aanwezig, maar kleine aantallen (hooguit enkele tientallen) broeden ook in Nederland. De wintervogels arriveren grotendeels in september en oktober, en zijn vooral

afkomstig uit Scandinavië en Europees Rusland, in mindere mate ook van IJsland en de Britse Eilanden. De aantallen van de Smient zijn in ons land het hoogst in de overwinteringsperiode van november t/m maart, in april zijn de meeste vogels weer vertrokken. De Smient is een planteneter, die een grote verscheidenheid aan planten, wortels en zaden eet. Smienten komen in het winterhalfjaar in het plangebied voor.

Figuur 7. Verspreiding van de Smient in 2010-2011 (uit Bos *et al.* 2011). De dichtheid van vogeldagen is het gesommeerd aantal vogeldagen over een jaar gedeeld door het oppervlak.

6.1. Te verwachten effecten op de instandhoudingsdoelen

Om de effecten van het verontdiepen van de tankval te kunnen beoordelen is gebruik gemaakt van de Effectenindicator van het Ministerie van Economische Zaken. In deze indicator wordt voor de Abtskolk & de Putten, de Dwerggans als 'meetsoort' gebruikt. We kunnen er daarbij van uit gaan dat de storingsfactoren voor de overige soorten vergelijkbaar zijn. Vervolgens kunnen verschillende activiteiten worden ingevoerd, op basis waarvan een matrix met storingsfactoren wordt geproduceerd.

De activiteiten 'watergang' en 'onderhoud watergang' zijn van toepassing in het kader van de voorgenomen ingreep.

Storingsfactor 1 2 7 8 13 15 16

Dwerggans (niet-broedvogel) ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

■ zeer gevoelig

■ gevoelig

■ niet gevoelig

■ n.v.t.

Figuur 7. Effecten bij activiteit 'watergang'

Storingsfactor 4 7 10 11 12 13 16 17

Dwerggans (niet-broedvogel) ■ ■ ■ ■ ... ■ ■ ...

■ zeer gevoelig

■ gevoelig

■ niet gevoelig

■ n.v.t.

...onbekend

Figuur 8. Effecten bij activiteit 'onderhoud watergang'

1.oppervlakteverlies

2.versnippering

4.vermesting

7.verontreiniging

8.verdroging

10.verandering stroomsnelheid

11.verandering overstromingsfrequentie

12.verandering dynamiek substraat

13.verstoring door geluid

15.verstoring door trilling

16.optische verstoring

17.verstoring door mechanische effecten

Hieronder bespreken we welke storingsfactoren al dan niet kunnen optreden door de voorgenomen ingreep.

Oppervlakteverlies

Door de combinatie van het aanbrengen van grond en het verhogen van het waterpeil zal de zowel de oppervlakte water, als de oppervlakte grasland niet of nauwelijks veranderen. Er treedt dus geen significant oppervlakteverlies op.

Versnippering

In de ruimtelijke configuratie van de tankval e.o. verandert niets. Er is dus geen sprake van versnippering in relatie tot de instandhoudingsdoelen..

Vermesting

De huidige bodem in en rond de tankval bestaat uit relatief voedselrijke grond. De aan te brengen grond zal een vergelijkbare kwaliteit hebben. Er is dus geen vermeting, maar ook geen

verschraling te verwachten. Volgens de indicator is de Dwerggans overigens niet gevoelig voor vermesting.

Verontreiniging

Bodem en oevers van de tankval zijn verontreinigd met asbest. Doordat deze wordt afgedekt met een meter dikke laag grond zal de verontreiniging van het gebied aan de oppervlakte afnemen.

De aan te brengen grond zal voldoen aan de kwaliteitseisen t.a.v. bodems. Van verdere verontreiniging zal geen sprake zijn.

Verdroging

Door het verhogen van het peil in de tankval zal in de grasland-zone in de directe omgeving enige vernatting optreden. Van verdroging zal geen sprake zijn.

Verandering stroomsnelheid

In de huidige situatie is niet of nauwelijks sprake van stroming. In de nieuwe situatie zal dat niet anders zijn. Er treedt dus geen verandering in stroomsnelheid op.

Verandering overstromingsfrequentie

Er is geen sprake van echte overstroming vanuit de tankval, hoogstens van enige fluctuaties in de oeverzones. Door de peilverhoging kan grasland in de directe omgeving in de winter mogelijk wel eerder geïnundeerd raken. Dit zal een beperkt effect zijn. Volgens de indicator is de Dwerggans overigens niet gevoelig voor verandering in de overstromingsfrequentie.

Verandering dynamiek substraat

Er treedt geen verandering op in de bodemdichtheid of bodemsamenstelling van de tankval e.o. Er is ook geen sprake van

aanslibbing of verstuiwing. Verandering van de dynamiek van het substraat is dan ook niet te verwachten.

Verstoring door geluid

Verstoring door geluid door machines kan optreden tijdens het nemen van de inrichtingsmaatregelen.

Verstoring door trilling

Verstoring door trilling door machines kan optreden tijdens het nemen van de inrichtingsmaatregelen.

optische verstoring

Optische verstoring kan optreden tijdens het nemen van de inrichtingsmaatregelen. Volgens de indicator is de Dwerggans overigens niet gevoelig voor dit verstoringstype.

Verstoring door mechanische effecten

Verstoring door mechanische effecten, zoals bedoeld in de Effectenindicator, zullen zowel tijdens al na de inrichtingsfase niet optreden.

Conclusie

De mogelijk optredende verstoringen, zoals die door de Effectenindicator worden gegenereerd, geven in het geval van de tankval een compleet beeld.

Samenvattend kunnen we stellen dat er door de voorgenomen inrichting van de tankval geen blijvend storend effect zal optreden op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000 gebied Abtskolk & de Putten.

Tijdens het nemen van de inrichtingsmaatregelen kunnen wel tijdelijke effecten optreden, zoals verstoring door geluid en verstoring door trilling en optische verstoring. Dit kan worden

voorkomen door de inrichting te laten plaatsvinden buiten de periode dat de beschermde soorten zich in het gebied bevinden. Deze periode loopt van april t/m september.

Het is mogelijk dat er in april en september kleine aantallen Grauwe gans en Smient in het gebied aanwezig zijn. Doordat de werkzaamheden in een zeer klein gebied plaatsvinden, zijn er ruime mogelijkheden voor deze soorten om elders in het Natura 2000-gebied rust en voedsel te vinden tijdens de uitvoeringsperiode.

7. Toetsing Flora en Faunawet

In dit onderdeel wordt ingegaan op de vraag of de aanwezige beschermde soorten van het plangebied schadelijke effecten ondervinden van de voorgenomen maatregelen, in dit geval het verontdiepen van de tankval. Dit valt te rekenen tot de categorie "ruimtelijke inrichting of ontwikkeling". In de Habitattoets zijn al diverse beschermde soorten aan bod gekomen. Bij deze toets worden daarom vooral de onderdelen besproken die tot nu toe buiten beschouwing zijn gebleven.

planten

Gegevens voor planten zijn ontleend aan de provinciale inventarisaties (PNI, 2009) en soortenkarteringen die in 2013 werden uitgevoerd in het kader van het project Zwakke Schakels (Ten Haaf in prep.) Hieruit blijkt dat beschermde planten niet voorkomen in en rond de tankval.

fauna

Biotoopverlies door de inrichting van de tankval is qua oppervlak zo gering dat hier geen nadelige effecten zijn te verwachten. Ook van versnippering is geen sprake. Voorgaande geldt voor alle diergroepen.

inheemse vogels

Vrijwel alle inheemse broedvogelsoorten zijn algemeen beschermd onder de Flora- en faunawet.

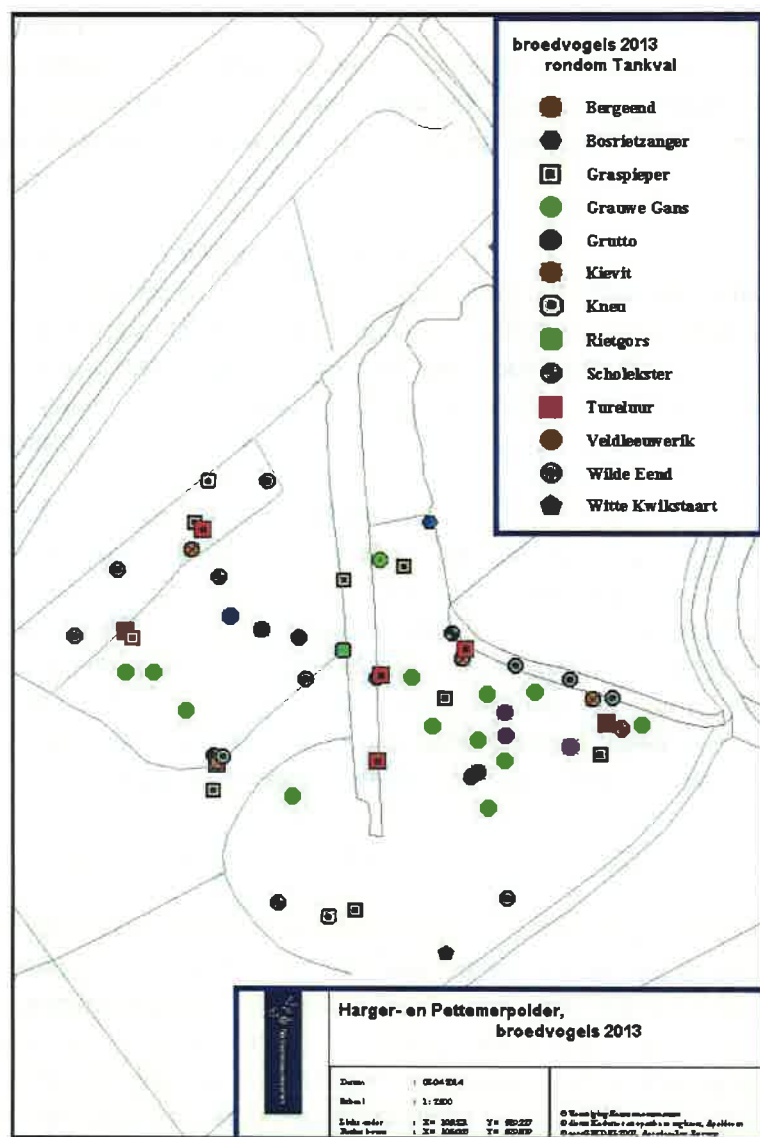
Uit een inventarisatie van Natuurmonumenten uit 2013 blijkt dat er een groot aantal vogels in en rond de tankval broedt. Figuur 8. geeft een compleet beeld voor 2013. In of in de directe omgeving van de tankval broeden Graspieper, Rietgors, Tureluur en Grauwe gans. Uitvoering van de inrichtingsmaatregelen tijdens het broedseizoen (maart t/m juli) zou zeer verstorend werken en dient dus te worden voorkomen.

De vestigingsmogelijkheden voor de vogels die in en rond de tankval broeden, kunnen in de eerste jaren na de inrichting minder geschikt zijn. Deze vogels broeden in grazige vegetatie, ruigte of rietbegroeiing. Direct na de inrichting zijn deze omstandigheden nog niet aanwezig. In de directe omgeving komen al deze vegetatietypen echter in ruime mate voor, waardoor er voldoende uitwijkmogelijkheden zijn. Er is daardoor geen sprake van een significante verslechtering.

Het belang van het gebied voor overwinterende vogels is al behandeld in de Voortoets. Met betrekking hiertoe dienen de werkzaamheden te worden uitgevoerd in de periode april t/m september.

zoogdieren

Gegevens over zoogdieren zijn ontleend aan de provinciale inventarisaties (PNI, 2009) en waarnemingen.nl. De meeste zoogdieren in de Harger- en Pettemerpolder zoals haas, veldmuis en egel hebben een algemene bescherming onder de Flora- en faunawet (tabel 1 "algemene soorten"). Hiervoor geldt een vrijstelling voor uitvoering van de werkzaamheden.

Figuur 8. Broedvogels rond de tankval in 2013

Van de zwaar beschermde Noordse woelmuis zijn geen waarnemingen bekend in het gebied. Het milieu ter plekke is niet geschikt en het is daardoor niet te verwachten dat deze soort voorkomt.

De eveneens zwaar beschermde Waterspitsmuis (tabel 3) is in 1998 in de omgeving aangetroffen. Recente gegevens ontbreken, maar het is mogelijk dat de soort in de tankval voorkomt. Onderzoek met lifetraps zou duidelijk kunnen bieden. Vanwege het hoge sterftepercentage wordt het vangen van Waterspitmuizen echter afgeraden. Vooralsnog gaan we er in deze toets van uit dat ze voor komen. In dit verband moet ook ontheffing worden aangevraagd.

Hoewel het uiteindelijke resultaat van de inrichting ook weer goede vestigingsmogelijkheden biedt voor Waterspitmuizen, kan tijdens de inrichting verstoring optreden. De verstoring kan worden beperkt door het nemen van de volgende maatregelen:

- Er moet buiten het voortplantingsseizoen van Waterspitmuizen gewerkt worden. Dit seizoen loopt globaal van maart t/m augustus.
- Voorafgaand aan de inrichtingswerkzaamheden moeten de oevers kort gemaaid worden.
- Bij de inrichting één kant op werken, zodat eventueel aanwezige dieren kunnen vluchten.
- De werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de Waterspitsmuis.
- Er dient een ecologisch werkprotocol opgesteld te worden met daarin alle voorschriften. Alle betrokkenen, met name de uitvoerenden die bij de inrichting betrokken zijn, dienen hiervan op de hoogte gesteld te worden.

Pas enige tijd na de inrichting zal de tankval weer geschikt worden als vestigingsplaats voor Waterspitmuizen. Doordat er in de

omgeving voldoende uitwijkmogelijkheden zijn, levert dit geen gevaar op voor mogelijk aanwezige populatie.

Verschillende soorten vleermuizen, zoals Rosse vleermuis, Laatvlieger, Dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Meervleermuis foerageren in de Harger- en Pettemerpolder. Het plangebied is niet geschikt als voortplantingsplaats of overwinteringsplaats voor vleermuizen. Er is geen verstoring door de inrichting van de tankval voor de vleermuizen te verwachten.

amfibieën en reptielen

Alle inheemse soorten van deze groep zijn algemeen beschermd onder de Flora- en faunawet.

Reptielen komen niet voor in de Harger- en Pettemerpolder. In het gebied leven diverse amfibieën zoals gewone pad, kleine watersalamander, Meerkikker en bruine kikker. Voor deze soorten geldt een vrijstelling binnen de Flora- en faunawet. In het gebied komt ook de zwaar beschermde Rugstreeppad (tabel 3) voor. Waarnemingen zijn o.a. bekend van de nabijgelegen Abtskolk, waar langs de Schoorlse zeedijk een ondiepe poel ligt, die in de zomer droogvalt, een ideale voortplantingsplaats voor Rugstreeppadden. Doordat de tankval vrij diep is met relatief steile oevers is het onwaarschijnlijk, maar niet geheel uitgesloten, dat deze als voortplantingsplaats door Rugstreeppadden wordt gebruikt. Als Rugstreeppadden wel voorkomen, dan is het van belang dat de werkzaamheden buiten de voortplantings- en rustperiode worden uitgevoerd. Deze perioden lopen van resp. april t/m juli en van oktober t/m maart. Uitvoering dient dus plaats te vinden in de maanden augustus en september. Als bij de werkzaamheden exemplaren worden aangetroffen dan moeten ze direct worden overgezet in een geschikt biotoop. Geredeneerd vanuit de algemene zorgplicht geldt dit ook voor de overige amfibieën.

Rugstreeppad

Vissen

Van de beschermde soorten komen Kleine modderkruiper (categorie 2) en Bittervoorn (categorie 3) in de Harger- en Pettemerpolder voor. Het is niet zeker of deze soorten ook in de tankval voorkomen. Als deze soorten voorkomen moet de uitvoering aan verschillende voorwaarden voldoen. In de soortenstandaards is wel het schonen, het dempen en het tijdelijk droogleggen van watergangen beschreven, maar niet het verontdiepen. Bij het dempen van watergangen gelden voor de Bittervoorn de volgende voorwaarden. De voorwaarden voor Kleine modderkruiper zijn ongeveer vergelijkbaar:

- Er moet gewerkt worden in de periode september tot en met maart, dat wil zeggen buiten de kwetsbare periode van de voortplanting. Echter, deze periode kan zowel korter als langer duren en is afhankelijk van klimatologische en meteorologische omstandigheden. Een deskundige op het gebied van bittervoorns

moet de exacte periode van voortplanting aangeven. De luchttemperatuur moet boven het vriespunt liggen en er mag geen ijs aanwezig zijn in de watergang. De watertemperatuur moet beneden de 25 graden Celsius te zijn. Met name in de winterperiode zijn grote delen van de watergang "bittervoorn vrij".

- De wijze van dempen moet zodanig gekozen zijn dat de hoeveelheid slachtoffers zo beperkt mogelijk blijft
- De aanwezige bittervoorns en zoetwatermossels in de te dempen watergang moeten worden weggevangen door het achtereenvolgens nemen van de volgende maatregelen, allen onder begeleiding van een deskundige op het gebied van bittervoorns:
 - Afhankelijk van de lengte van de te dempen watergang is het nodig om deze op te delen in compartimenten van 100 à 200 meter. Bij brede watergangen en grote waterpartijen moeten deze eerst vanuit het midden verondiept en tenslotte gedempt te worden, waarbij een vier meter brede oeverzone gespaard wordt. Deze vier meter brede oeverzone wordt vervolgens behandeld als een normale watergang.
 - De waterdiepte moet tot 30 à 40 centimeter verlaagd te worden.
 - De aanwezige bittervoorns en zoetwatermossels moeten afgevangen te worden.
 - De afgevangen exemplaren moeten zo snel mogelijk in de nieuw gerealiseerde watergangen met geschikt leefgebied geplaatst worden.
 - Monitoring van de effectiviteit van de genomen maatregelen.
 - Wegvangen in de periode dat de watertemperatuur erg laag is, maar boven nul, is mogelijk wanneer goed in beeld gebracht is waar de bittervoorns zich op dat moment in groepen bevinden. Daarbij kunnen op deze plekken de bittervoorns effectief weggevangen worden.

- Het dempen moet in de richting van het open water plaats te vinden.
- Er moet een ecologisch werkprotocol opgesteld worden waarin alle ten behoeve van de bittervoorn te nemen maatregelen worden vastgelegd. Dit ecologisch werkprotocol moet op de locatie aanwezig te zijn en onder alle betrokken partijen bekend te zijn. Werkzaamheden moeten aantoonbaar conform dit protocol te worden uitgevoerd.
- De werkzaamheden moeten worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van bittervoorns.

Met betrekking tot het terugzetten moet aan de volgende drie criteria worden voldaan:

1. De gevangen exemplaren worden direct overgezet in een andere watergang.
2. De exemplaren moeten overgezet worden in een geschikt biotoop.
3. In hetzelfde watersysteem als waar de dieren gevangen zijn.

Wanneer er niet aan al de drie criteria voldaan kan worden, is een ontheffing van deze verbodsbepaling wel noodzakelijk (bijvoorbeeld wanneer dieren tijdelijk worden opgeslagen).

Algemene zorgplicht

Hoewel de overige vissoorten die mogelijk in het gebied voorkomen niet beschermd zijn in het kader van de Flora en Faunawet, is het vanuit een algemene zorgplicht t.a.v. in het wild levende dieren, vanzelfsprekend dat hiermee zorgvuldig wordt om gegaan. Dat houdt in dat het waterpeil van de tankval, voorafgaand aan de werkzaamheden tot 30 à 40 cm wordt verlaagd. Vervolgens worden alle vissen weggevangen en naar het aangrenzende plasje verplaatst.

Overige diersoorten

Het is niet te verwachten dat in het plangebied beschermde insectensoorten voorkomen

Conclusies toetsing Flora- en faunawet

Verstoring van beschermde soorten zal vooral kunnen plaatsvinden in de periode dat de uitvoering van het project plaatsvindt. Na de inrichting zal het ontstane milieu voor een aantal broedvogelsoorten tijdelijk minder geschikt zijn, maar voor deze soorten zijn er voldoende uitwijkmogelijkheden in de directe omgeving. Verder is het effect vooral positief. Doordat verontreinigingen worden afgedekt met een meter dikke laag grond, komen giftige stoffen minder - of niet meer in de voedselketen terecht.

Het voorkomen van een aantal beschermde soorten stelt voorwaarden aan de uitvoering. Door het talrijke voorkomen van broedvogels is uitvoering in het broedseizoen (maart t/m juli) niet mogelijk. Door het voorkomen van overwinterende vogels is ook uitvoering in de periode van oktober t/m maart ongewenst.

In verband met het voorkomen van Waterspitsmuis moet buiten de voortplantingsperiode gewerkt worden, die van maart t/m augustus loopt.

Mogelijk, maar niet helemaal zeker is het voorkomen van Rugstreeppad, Bittervoorn en Kleine modderkruiper.

Als de Rugstreeppad voorkomt, dient de uitvoering buiten de voortplantingsperiode en de rustperiode plaats te vinden, wat neerkomt op de maanden augustus en september.

Als Bittervoorn en Kleine modderkruiper voorkomen, dan houdt dat in dat er ingrijpende eisen aan de wijze van inrichting worden gesteld. Ook dient een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. Uitvoering van de werkzaamheden moet, in het

geval dat Bittervoorn en Kleine modderkruiper voorkomen, tussen september en april plaatsvinden.

Bittervoorn

8. Conclusies en aanbevelingen

Natura 2000

Uit deze bureaustudie blijkt dat de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000 gebied niet negatief beïnvloed worden door de herinrichting van de tankval, als de uitvoering plaatsvindt in de periode april t/m september.

Dit rapport dient, samen met het inrichtingsplan, te worden voorgelegd aan het bevoegd gezag. Deze bepaald of er nader onderzoek moet worden uitgevoerd, dan wel een vergunning moet worden aangevraagd. Het bevoegd gezag is in dit geval de Provincie Noord-Holland.

Flora & Faunawet

Het voorkomen van Rugstreeppad, Bittervoorn en Kleine modderkruiper is niet zeker. Aangeraden wordt aanvullend onderzoek naar deze soorten uit te voeren. Dit onderzoek kan in de periode april-juni worden uitgevoerd. Als blijkt dat deze soorten in de tankval voorkomen moet ontheffing worden aangevraagd en een werkprotocol voor de uitvoering worden opgesteld. Verder kan uitvoering van het project in dat geval alleen in september worden uitgevoerd.

Wat betreft de Waterspitsmuis gaan we er vanuit dat deze in het gebied voorkomt. Hiervoor moet ontheffing worden aangevraagd bij het Ministerie van E. L & I. Verder worden m.b.t. deze soort eisen aan de inrichting gesteld (zie 7), waaronder uitvoering tussen september en maart.

Ook m.b.t. het voorkomen van broedvogels en pleisterende vogels worden eisen aan de uitvoeringsperiode gesteld.

Als geschikte uitvoeringsperiode blijft alleen de maand september over.

Verder moet worden voldaan aan de algemene zorgplicht t.a.v. in het wild levende dieren. Dit houdt o.a. in dat voorafgaand aan de inrichting, vissen, amfibieën en Zwanenmossels worden weggevangen en worden verplaatst naar het aangrenzende plasje (zie ook 7).

Literatuur

Bos, D., J.E.Heikoop & J.Mulder 2011. Ganzen in Natura 2000-gebied Abtskolk & De Putten in 2010-2011: Toetsing van effecten natuurontwikkeling inzake de NB-wet. A&W rapport 1609. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwalden.

Groot, M. 2013. Aanpak tankval in de Harger- en Pettemerpolder. Intern rapport Natuurmonumenten.

Haaf C. ten en E. Kat, in prep. Nulmonitoring flora en vegetatie Zwakke Schakels N-H in 2013 en 2014. Ten Haaf en Bakker, Groet.

Kapteyn, 1995. Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co, Haarlem.

Lange, R., A. van Winden, P. Twisk, J. de Laender en C. Speer, 1986. Zoogdieren van de Benelux. Herkenning en onderzoek. Uitgeverij ERLA, Amsterdam.

Ministerie van E, L & I, 2011 – Soortenstandaards Rugstreeppad en Bittervoorn. Min. van E,L & I, Den Haag

Programma Directie Natura 2000, 2009. Aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Abtskolk & De Putten.

Provincie Noord-Holland, 2013. Ontwerp beheerplan Natura 2000 Harger- en Pettemerpolder. Prov. N-H Haarlem.

PNI, 2009. Provinciale Natuur Informatie. Broedvogels, zoogdieren en flora, inventarisatie 2000.

Gegevens over zoogdieren uit de jaren negentig. GIS-kaarten In
2009 geleverd door Landschap
Noord-Holland, Castricum

Schaminée, J.H.J. en J.A.M. Janssen, 2009. Laag Nederland Natura
2000-gebieden. In de serie
Europese Natuur in Nederland. KNNVC Uitgeverij, Zeist.

website ministerie

[http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx
?subj=n2k&groep=8&id=n2k162,](http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k&groep=8&id=n2k162)

[http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/effectenindicator.aspx?s
ubj=effectenmatrix](http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/effectenindicator.aspx?subj=effectenmatrix)

[http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx
?subj=profielen](http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=profielen)

